

Kimmo Lehdon ym. valtuustoaloite julkisen taiteen hankinnaksi, murali Perniön viljavaraston ulkoseiniin

Kaupunginvaltuusto 27.10.2025 § 57

Kimmo Lehto ym. tekivät seuraavan valtuustoaloitteen:

”Julkisen taiteen hankinta: murali Perniön viljavaraston ulkoseiniin

45 metriä korkea, Suomen Viljava Oy:n omistama Perniön Viljavarasto sijaitsee näkyvällä paikalla kantatie 52:n ja rantaradan välissä, ja sen ulkoseinät tarjoavat erinomaisen alustan suurikokoiselle muralille. Vastaavankaltaisia taidehankkeita on toteutettu Salossa aiemmin, muun muassa SSO:n viljavarastoon ja nykyisen poliisiaseman julkisivuun, jotka toteutettiin julkiseen taiteeseen ja hankeviestintään erikoistuneen taidekollektiivi UPEARTin koordinoimana, osana UPEA18 -taidefestivaalia.

Alustavien tiedustelujen perusteella tämänkaltaisen hankkeen karkeasti arvioitu kustannus on noin 50 000 euroa, ja se olisi kertaluonteinen investointi. Siinä voitaisiin jopa osallistaa kuntalaisia hankkeen suunnittelussa yms.

Vastaavanlainen murali, kuin tässä aloitteessa esitetty teos, toteutettiin Hämeenlinnassa Suomen Viljava Oy:n viljavaraston ulkoseiniin kaupungin rahoituksella, ja se sai laajaa huomiota sekä lisäsi kaupungin näkyvyyttä ja vetovoimaa. Perniön murali voisi toimia vastaavalla tavalla Salon imagon ja matkailun edistämässä.

Hanke tukisi myös Salon kaupunkistrategian vapaa-ajan avaimen linjauksia, joissa kaupunki sitoutuu tukemaan kulttuuria, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä. Julkinen taide lisää kaupunkitilojen viihtyisyyttä ja tarjoaa asukkaille sekä vierailijoille elämyksiä ja mahdollisuuksia kulttuurin kohtaamiseen.

Esitän, että Salon kaupunki käynnistää valmistelun muralihankkeen toteuttamiseksi Perniön viljavaraston ulkoseiniin.

Kimmo Lehto, SDP
27.10.2025, Salo

Mia Blomqvist
Timo Tammi
Sari Pesonen
Anna Härri
Anne Hurve
Simo Vesa
Piia Keto-oja
Satu Parttimaa
Jarkko Anttila
Juhani Karhumäki
Marko Poikela
Antti Olkinuora
Tanja Valkonen
Sofia Maleike-Ruohola
Kaarlo Alanko
Simo Vesa
Petteri Rissanen
Eetu Sadeharju
Saku Nikkanen
Anne Nenonen”

Kaupunginvaltuusto päätti lähettää aloitteen kaupunginhallitukselle valmisteltavaksi.

Tiedoksianto

Kulttuuripäällikkö
Sivistyspalveluiden johtaja

Vapaa-ajan lautakunta 21.05.2026 § 40
4998/00.02.50/2025

Valmistelija

Kulttuuripäällikkö Mikko Nortela, mikko.nortela@salo.fi, 02 778 2026,
museujohtaja Susanna Luojus, susanna.luojus@salo.fi, 02 778 4900,
intendentti Minna Nyqvist, minna.nyqvist@salo.fi

Asian nykytilakuvaus

Aloitteen tavoitteena on, että Salon kaupunki käynnistäisi valmistelun muraalihankkeen toteuttamiseksi Perniön viljavaraston ulkoseiniin. Kaupungin hallinnoimien kuvataideasioiden hoito on jaettu kulttuuripalveluiden sisällä käytännön tasolla siten, että yleisten kulttuuripalveluiden yksikkö vastaa kaupunkitilassa olevista kaupungin hallinnoimista hankkeista silloin, kun teokset eivät tule osaksi kaupungin taidekokoelmaa. Salon taidemuseo puolestaan toimintasääntöjensä (Salon kulttuuri- ja kirjastolautakunta 25.3.2009) mukaisesti (§ 6.) vastaa Salon kaupungin taidekokoelmasta, sen kartunnoista, hoidosta ja ylläpidosta sekä huolehtii Salon kaupungille talletetuista taidekokoelmista ja toimii visuaalisen kulttuurin asiantuntijana ja antaa lausuntoja.

Tämän vastauksen laatimiseksi taidemuseo Veturitallin asiantuntijat ovat yleisiä kulttuuripalveluita auttaakseen konsultoineet julkisen taiteen ja muraalimaalausten asiantuntijoita sekä hankkijoita Vantaan taidemuseo Artsissa, SAV Taidekollektiivissa sekä Upeartissa, sillä taidemuseolla ei ole kokemusta vastaavanlaisten hankkeiden organisoimisesta ja toteuttamisesta. Ne eivät varsinaisesti kuulu Salon taidemuseon toiminta-alueen piiriin.

Suomen Viljava Oy:n omistama Perniön Viljavarasto on kokoluokaltaan massiivinen rakennus, jonka mahdollinen muraali toteutuessaan rinnastuisi Hämeenlinnassa olevaan 2017 UPEA-taidefestivaalin ohessa tuotettuun Pohjoismaiden suurimpaan, ns. Kantolan muraaliin. Maalaus on Hämeenlinnassa toteutettu vanhan viljasiilon yhteen julkisivuun. Kantolan viljasiilo on 56 metriä korkea, Perniön viljasiilo on 45-metrinen. Taidemuseo on selvittänyt miten teknisesti muraalimaalauksen hankkimisprosessi etenee ja millaisia tietoja hankkeen käynnistämiseksi tarvittaisiin. Tämän lisäksi taidemuseo on kontaktoinut Suomen Viljava Oy:n teknistä johtajaa Olli Rämää, jotta on saatu tieto mikä on rakennuksen omistajan kanta mahdolliseen hankkeeseen.

Muraalimaalauksen hankintaprosessista

Muraalimaalauksen onnistumiseksi on tiedettävä useita teknisiä parametrejä ennen kuin hanketta kannattaa käynnistää. Taidemuseo on kartoittanut näitä seikkoja niin hankkeen omistajan, tuottajan kuin taiteilijan ja rakennuksen omistajan kannalta. Olennaisia kysymyksiä muraaliprojektissa ovat:

1. Voiko muraalin toteuttaa valittuun seinään?
2. Kuka on hankkeen omistaja, kuka tilaaja ja kuka käyttäjä?
3. Kuka omistaa muraalin?

4. Kuinka pitkä elinkaari on tavoitteena?

5. Hankkeeseen tarvitaan erillinen projektivastaava. Kenelle hän on vastuussa?

Asetettuihin kysymyksiin annetut vastaukset ovat laajoja ja osin moniulotteisia. Vastaamme niihin nykytietämyksemme perusteella.

1. Voiko muraalin toteuttaa valittuun seinään?

Hankintaprosessi lähtee aina liikkeelle muraalipohjan teknisen tarkastuksen kautta. Maalauspinna tarvitsee aina vähintään pesun, joskus riittää maalaus, ja joskus vaaditaan suurempaa työstämistä (esim. hiekkapuhallus). Kaikki on spekulointia ennen kohdekäyntiä. Vasta tämän jälkeen voi alkaa suunnittelemaan taiteilijavalintaa, mahdollisia maalitekniisiä asioita ja muita käytännön työskentelyyn vaikuttavia seikkoja. Jos pohjatarkastusta ja -käsittelyä ei hoideta kunnolla, ovat myöhemmät korjauskustannukset helposti hyvin korkeat. Perniössä käytännössä muraali olisi edullisimmillaan eteläisessä julkisivussa kohti Perniötä, jolloin se näkyy kt 52 ajaville. Toinen mahdollinen julkisivu on itään, jolloin muraali näkyisi rantaradan junamatkustajille.

Viljava Oy suhtautuu muraali-ehdotukseen periaatteessa positiivisesti, mutta lähtee mukaan hankkeeseen vasta, kun muraalin rahoitus- ja toteutussuunnittelu ovat selvillä. Viljava on ilmoittanut, että maalattava seinä on vähintään pestävä. Sen maalipinnan iästä tai kunnosta ei Viljavalla ole tällä hetkellä tarkkaa tietoa, päällisin puolin seinä vaikuttaa olevan kunnossa. On kuitenkin mahdollista, että seinään ilmaantuu mikrohalkeamia, joita ajan kuluessa on paikattava. Tämä vaikuttaa mahdollisen muraalin ulkonäköön heikentävästi.

2. Kuka on hankkeen omistaja, kuka tilaaja ja kuka käyttäjä?

Kaupungin käytäntöjen mukaisesti hankkeen omistaja olisi kaupungin yleiset kulttuuripalvelut, koska syntyvää teosta ei liitettäisi kaupungin taidekokoelmaan. Koska hanke käynnistyisi valtuustoaloitteesta, toimisi sen tilaajana valtuusto, jonka tulisi varata hankkeelle rahoitus. Hankkeen käyttäjäksi muodostuu niin Suomen Viljava Oy kuin kuntalaiset, Salon alueella liikkuvat ja matkailijat. Kohteelle ei ole helppo pysähtyä, joten käytännössä kyse olisi ohi ajavista matkailijoista.

3. Kuka omistaa muraalin?

Taidemuseo näkee ongelmallisena kaupungin tuottaman taideteoksen toisen osapuolen omistamaan seinään. Taidemuseo suosittelee noudattamaan seinämaalauksissa Vantaan taidemuseon linjaa, jolloin muraalia ei liitetä kaupungin taidekokoelmaan. Vantaalla on linjattu, että seinän omistaja omistaa myös teoksen. Vastaavalla tavalla toimittaessa Salon kaupunki lahjoittaisi Perniön viljavarastoon maalatun muraalin Suomen Viljavalta hankkeen päättyessä.

Omistajuudella on suuri merkitys esimerkiksi siinä, kenen vastuulla on ylläpitää teosta, järjestää mahdollisesti tarvittava valaistus ja teoksen käyttöiän päättyessä poistaa teos seinästä. Nämä kaikki liittyvät teoksen taiteilijan tekijänoikeuksien kunnioittamiseen ja niiden vastuu kuuluu teoksen omistajalle. Koska hanke on lähtöisin kaupungin valtuustoaloitteesta, olisi kaupunki omistajuudesta huolimatta vastuussa siitä, että näitä oikeuksia noudatettaisiin.

4. Kuinka pitkä elinkaari on tavoitteena?

Teoksen elinkaaresta ja ylläpidosta on sovittava erikseen, sillä rapistuva maalaus ei ole taiteilijan eikä rakennuksen omistajan intresseissä. Yleinen

muraalien elinkaari on maalin normaali elinkaari, yleensä se voidaan arvioida noin 10–15 vuodeksi pohjarakenteen kunnosta ja maalauksen toteutuksesta riippuen. Esimerkiksi SSO:n viljavaraston muraali on selvästi poiston tarpeesta alle 10 vuoden iässä. Kunto tarkastetaan 2–3 vuoden välein.

Suomen Viljava voi sitoutua kuntokatselmusten järjestämiseen, mutta tarkastusten aiheuttamien kustannusten jaosta ei ole keskusteltu. Korjauksia tehdään tuotantosopimuksessa sovittu määrä ja ennalta määritellyyn enimmäissummaan asti. Mikäli tämä summa ei riitä, harkitaan teoksen poistamista. Myös poistamisen kustannuksista, vastuista ja päätöksentekijöistä sovitaan etukäteen. Päätöksen tekisivät tällöin kaupungin edustajat yhdessä rakennuksen omistajan kanssa.

Suomen Viljava Oy ei halua sitoutua vastaamaan yksin muraalin poistosta aiheutuvista kustannuksista, ts. päällemaalauksesta. Muraalin toteuttamisessa ei ole siis kysymys kertakustannuksesta, vaan teos vaatii huoltoa ja jossain kohtaa myös poistamisen.

5. Hankkeeseen tarvitaan erillinen projektivastaava. Kenelle hän on vastuussa?

Kaikki konsultoidut suosittivat vahvasti, että näin laajaan, yhteen Suomen mittavimman muraalihankkeeseen palkattaisiin tekninen tuottaja, joka on mukana projektissa hankkeen alusta lähtien. Tuottaja työskentelee alussa osa-aikaisesti ja muraalin työstämisen aikaan muutaman kuukauden täysiaikaisesti. Tekninen tuottaja on operatiivisessa vastuussa toteutuksen aikana hankkeen rahoittajalle ja pidemmällä aikavälillä henkisesti myös rakennuksen omistajalle, jonka seinään teos maalataan.

Lisäksi on huomioitava, että taiteilijan valinta on aikaa vievä ja budjetoitava prosessi. Taiteilija voidaan valita taidekilpailulla, mutta sen läpivettäminen vaatii oman resursointinsa. Mikäli järjestetään kilpailu, on jonkun asiantuntevan kuratoitava eli valittava kilpailuun osallistujat. Laajaa kilpailu lisäisi teoksen näkyvyyttä, mutta sen järjestäminen vaatii jo merkittävän rahallisen panostuksen. Suora tilaus yhdeltä taiteilijalta tai kollektiivilta olisi haastavaa perustella juridisesti ja myös teoksen laadun kannalta.

Monissa keskusteluissa todettiin, että Perniön Viljavan siilo on maalattavana alustana fyysisesti erittäin haastava, eikä Suomessa ole montaakaan taiteilijaa, joka pystyy fyysisesti tällaisen toteuttamaan. Teos toteutetaan vaikeissa olosuhteissa nosturilla työskennellen ja maalauksen pinta-ala on kymmeniä neliömetrejä. Mikäli rakennuksesta maalattaisiin enemmän kuin yksi julkisivu, voisi työn jakamista pohtia esimerkiksi kahden taiteilijan kesken. Jokaiselle taiteilijalle tulee huomioida asianmukainen taiteilijapalkkio.

Tämän lisäksi hankeselvitys ja -suunnitelma projektin edistämiseksi on ostettava ulkopuolelta. Selvityksen ja hankesuunnitelman voi hankkia ostopalveluna asiantuntijoilta, esimerkiksi Upeart-kollektiivilta.

Taloudelliset vaikutukset

Hankkeen kokonaiskustannukset muodostuvat seuraavista eristä:

1. Hankeselvitys, jonka kautta tehdään hankesuunnitelma ja lasketaan budjetti
2. Teknisen tuottajan palkkaus
3. Taiteilijavalinnan järjestäminen
4. Tekninen tarkastus kohteelle
5. Pohjakäsittely, joka voi olla seinän nykyisestä kunnosta riippuen pesu, maalaus tai uusi rappaus mahdollisine kiinnityksineen.
6. Nostin ja kuljetukset

7. Maalit
8. Valaistus
9. Tavaroiden varastointi ja infra paikalla (työkontin vuokra, hygienia paikalla, sähköt)
10. Vakuutukset
11. Taiteilijapalkkiot, asuminen ja matkakulut
12. Muraalin kuntotarkastukset ja huoltokulut
13. Muut mahdolliset kulut

On vähintään epätodennäköistä, että aloitteessa mainittu 50.000 euroa kattaisi pohjatyöt, taiteilijan valinnan kilpailutuksella, maalauksen ja kunnossapidon sekä teoksen poiston. Itse maalaus voisi olla sen hintainen, projektin kokonaiskustannukset ovat todennäköisemmin noin 100.000 euroa. Tällä hetkellä valtiolla ei ole haettavissa apurahoja vastaaviin projekteihin.

Toimenpiteet

Mikäli muraalihanketta halutaan edelleen edistää, ja saada tietää hankkeen todellisen kustannukset sekä toteutumisen todelliset edellytykset, on seuraavaksi ostettava asiantuntija-apua hankeselvityksen ja -suunnitelman toteuttamiseen. Taidemuseo on pyytänyt alustavan hinta-arvion hankeselvityksen ja -suunnitelman tekemisestä Upeart -taidekollektiivin Yiorgos Slungalta, jolla on mittava kokemus vastaavan kaltaisten muraaliprojektien toteuttamisesta Suomessa. Slungalta saatu 2 275 € (alv. 0%) tarjous on vastauksen liitteenä. Tarjous sisältää seinän kuntoselvityksen mutta ei todennäköisiä toimenpiteitä.

Mikäli hankeselvitys ja -suunnitelma muraalin toteuttamisesta Perniön viljavarastoon päätetään tilata, voi taidemuseo hoitaa sen hankkimisen ja raportoinnin vapaa-ajanlautakunnassa. Pohjatöiden hintaa on toistaiseksi mahdotonta ennustaa.

Taiteilijan valintaan ja itse työhön on syytä varata vähintään 70.000 euroa. Tämä johtuu siitä, että taiteellisesti yhtä korkeatasoinen sisältö kuin esimerkiksi Kantolan muraalissa on, edellyttää kansainvälistä projektia ja taiteilijan etsimistä myös Suomen ulkopuolelta.

Mikäli muraalimaalaushankkeessa tämän jälkeen edetään, tulee solmia sopimus Salon kaupungin ja Suomen Viljava Oy:n välille sekä erilliset sopimukset hankkeen tuottajan sekä taiteilijan välille. Suomen Viljava Oy on ilmoittanut pidättävänsä oikeuden hyväksyä muraalin taiteellinen sisältö. Suomen Viljava Oy on kertonut, että se ei ole halunnut sitoutua teoksen ylläpidon ja poistamisen kustannuksiin, joten niihin on varattava ainakin 20.000 euroa.

Yhteensä muraalin kulut olisivat arviolta lähellä 100.000 euroa. Aloite johtaisi oikein toteutettuna näyttävään teokseen, mutta sen hankintahinta ja lyhyehkö elinikä ovat ongelmia. Vastaavat varat voitaisiin käyttää huomattavasti tehokkaammin muissa julkisen taiteen projekteissa.

Liite: Tarjous Perniön viljasiiilot

Esittelijä

Sivistyspalveluiden johtaja

Päätösehdotus

Vapaa-ajan lautakunta päättää esittää kaupunginhallitukselle ja edelleen kaupunginvaltuustolle, että se merkitsee valmistelun mukaisen vastauksen aloitteeseen tiedoksi ja toteaa aloitteen loppuun käsitellyksi.

Päätös

Henri Aalto ehdotti Anneli Jalosen kannattamana seuraavaa:

Esitän, että aloitteessa mainittu Perniön muraali-hanke siirtyy jatkokäsittelyyn ja kaupunki tulee ostamaan asiantuntija-apua hankeselvityksen ja -suunnitelman toteuttamiseen.

Puheenjohtaja totesi, että oli tehty esittelijän ehdotuksesta poikkeava kannatettu muutosehdotus, joten asiasta on äänestettävä. Puheenjohtaja ehdotti, että toimitetaan nimenhuutoäänestys. Ne, jotka kannattavat esittelijän ehdotusta äänestävät JAA ja ne jotka kannattavat jäsen Aallon ehdotusta äänestävät EI. Puheenjohtajan ehdotus äänestystavasta hyväksyttiin.

Suoritettua äänestyksessä

Esittelijän pohjaehdotus sai 8 JAA ääntä (Aalto Ari, Laaksonen, Leppälähti, Elo, Lindgren-Blomerus, Martyugova, Salko, Salakari)

Jäsen Henri Aallon ehdotus sai 4 EI ääntä (Aalto Henri, Salminen, Peltonen, Jalonen)

Puheenjohtaja totesi, että päätökseksi tuli äänin 8 - 4, 1 poissa, esittelijän ehdotus.

Merkittiin, että Kimmo Lehto jääväsi itsensä ja poistui klo 17.14 ja paikalle saapui varajäsen Aimo Peltonen. Lehto palasi kokoukseen klo 17.48 ja samalla varajäsen poistui kokouksesta.

Tiedoksianto

Toimistopalvelut